

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm
Felix Rådberg
Via e-post: ju.remissvar@regeringskansliet.se; ju.L2@regeringskansliet.se

Stockholm
2022-05-25

Ert dnr
Ju2021/03621

Vårt dnr
2022/021

Remissvar angående En uppföljning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning (SOU 2021:79)

Näringslivets Regelnämnd NNR har beretts tillfälle att avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

Bakgrund

Den 1 september 2018 infördes ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning i syfte att stärka konsumentskyddet. Skriftlighetskravet innebär att det inte längre är möjligt att ingå ett distansavtal muntligen när näringsidkaren på eget initiativ kontakter konsumenten per telefon. För att ett avtal ska ingås krävs att konsumenten efter telefonsamtalet skriftligen accepterar näringsidkarens anbud. Skriftlighetskravet gäller för de varor och tjänster som omfattas av lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (DAL).

Utredningen har haft i uppdrag att följa upp hur regleringen om skriftlighetskrav vid telefonförsäljning har fungerat i praktiken och om syftet med reformen har uppnåtts. I uppdraget har ingått att överväga om regleringen i något avseende behöver ändras eller om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att syftet med reformen ska uppnås. Utredningen har haft i uppdrag att ta ställning till om skriftlighetskravet vid telefonförsäljning bör utvidgas till att omfatta fler varor och tjänster.

Problembeskrivning

Inledningsvis konstaterar NNR att utredningens uppdrag saknar en viktig frågeställning, som har stor aktualitet i dagens högreglerade samhälle; kan skriftlighetskravet vid telefonförsäljning avskaffas och vilka effekter på konsumenttryggheten skulle detta i så fall få. NNR menar att varje regel som inte på ett tydligt sätt bidrar till uppnåendet av sitt syfte så snart som möjligt ska avskaffas.

NNR uppfattar att problembeskrivningen vid införandet av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning, handlade om att det fanns ett viktigt behov av att minska antalet bedrägerier vid telefonförsäljning. Analysen kring storleken på behovet var något otydlig så den nu aktuella utvärderingen blir extra viktig för att visa på om det förelåg och fortfarande föreligger ett reellt behov av den aktuella regleringen. Även om utredningen argumenterar för behovet av en fortsatt reglering uppfattar NNR dock att den fakta som ligger till grund för utvärderingen tyder på att det inte finns något substantiellt problem med bedrägerier vid telefonförsäljning. Exempel på fakta i målet är att tillsynsmyndigheten Konsumentverket under år 2021 endast drivit två ärenden som rör telefonförsäljning. Det kan finnas två skäl till denna mycket modesta skörd, antingen är tillsynsinsatserna kraftigt underdimensionerade eller också är problemet näst intill obefintligt. Utredningen behöver kompletteras för att klargöra hur det ligger till med denna sak.

Skulle utredningen vid sin komplettering kunna bekräfta att fakta talar för att problemet med bedrägerier vid telefonförsäljning är mycket litet behöver utredningen vidare kompletteras med en konsekvensbeskrivning för ett avskaffande av den aktuella regleringen. NNR uppfattar att det i branschen sedan länge finns en omfattande självreglering (praxis) som kräver skriftlighet. Med hänsyn till detta menar NNR att utredningen vid en komplettering skulle kunna komma fram till att den åtgärd som vore mest kostnadseffektiv är en förstärkt tillsyn, från Konsumentverkets sida, av självregleringens efterlevnad. Konsekvenserna av en sådan rekommendation från utredningen behöver framgå vid en komplettering.

Konsekvenser

Utredningen hänvisar till EU-rätten och EU-direktivet från den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter, såsom argument för införandet av aktuell lag. NNR vill dock betona att det inte någonstans i EU-rätten finns krav på skriftlighet vid telefonförsäljning. Detta är ett renodlat svenskt krav. NNR menar att den aktuella regleringen skulle kunna tolkas som en svensk överimplementering av den europeiska konsumenträtten. Riksdagen har lämnat ett tillkännagivande till Regeringen angående överimplementering¹. Där kommuniceras att Regeringen bör arbeta för att EU-direktiv genomförs i svensk lagstiftning på ett sätt som inte försämrar företagets konkurrenskraft. När Regeringen ändå finner anledning att överskrida miniminivån bör effekterna för företag redovisas tydligt. Farhågor om bedrägliga telefonförsäljare räcker då inte enligt NNRs mening utan statistik måste framläggas som visar att problemet är substantiellt och omfattande samt att det aktuella regelverket har möjlighet att komma åt problemet. Konsekvensbeskrivningen behöver kompletteras i detta avseende.

Ett mycket tydligt syfte med den aktuella regleringen var att eliminera oseriösa aktörer. NNR uppfattar att detta syfte inte har uppnåtts. NNR uppfattar att detta till stor del beror på bristande tillsyn. En god myndighetstillsyn är inte beroende av den aktuella regleringen utan skulle i stället kunna utgå från den självreglering som branschen sedan länge tillämpar och löpande uppdaterar. Konsekvenser för konsumentskyddet, av en avskaffad lagreglering och en utökad tillsyn från Konsumentverket, behöver beskrivas i utredningen. Utredningen behöver kompletteras i detta avseende.

Brister i Konsumentverkets tillsyn kan ha flera olika skäl och utredningen behöver utröna vilka skäl som har störst betydelse. Om det exempelvis föreligger bristande resurser hos Konsumentverket för att utföra tillsynsuppdraget, skulle utredningen kunna föreslå ett tillskott av budgetmedel.

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/naringspolitik_H601NU7

Förutom tillsyn av telefonförsäljning till konsumenter skulle Konsumentverkets uppdrag kunna utvidgas till att inbegripa tillsyn vid telefonförsäljning till mikro-företagare. En sådan tillsyn skulle kunna utgå från den praxis för telefonförsäljning som branschen har tagit fram. NNR skulle gärna se en konsekvensutredning av ett sådant utvidgande av Konsumentverkets tillsynsuppdrag. NNR skulle kunna tänka sig att en sådan utvidgning kan få positiva återverkningar för efterlevnaden av praxis bland de telefonförsäljare som arbetar med konsumenter, då det skulle minska utrymmet för oseriösa aktörer. Utredningen skulle behöva kompletteras i detta avseende.

Slutsats

NNR finner att en beskrivning av handlingsalternativet avskaffande av det aktuella regelverket, helt saknas i utredningen. Detta handlingsalternativ behöver utredas innan regeringen kan fatta beslut i ärendet. Behovet av vidare utredning accentueras av att den aktuella regleringen utgör en överimplementering av EU-direktivet om konsumenträttigheter. NNR finner därför att underlaget behöver kompletteras med avseende på det förslag till upprätthållande av överimplementeringen som föreslås.

Näringslivets Regelnämnd NNR

August Liljeqvist